

^
Z výstavy divadelních plakátů
Jana Schmidu v bubenečské
Galerii Skleňák v roce 2021

Jan Schmid:

Všechno souvisí s láskou aneb V každém z nás je něco, co máme všichni společné a na čem bychom se mohli domluvit

Umět číst z toho, co kolem sebe vidíme, nebrat rozum až příliš vážně, ale číst spíš víc duchovně, citově a skrze srdce, v tom by měla být všeobecná shoda. Bohužel tomu většinou tak není. Převládající tendencí dneška je věci spíš vyspekulovat, přitom v tvorbě je nejdůležitější to, co jde zevnitř a jen se nevymýšlí. Tedy to, co „někdo“ udělá jakoby za nás, protože člověk je přeci jen s něčím „vyšším“ spojený, s něčím, co je nad ním nebo co je jeho nadáním, zkrátka darem shůry. To by se mělo do dnešního umění vrátit.

Nic nelze bez opravdovosti a důvěry

Divadlo dělám a baví mě tak dlouho proto, že je to ideální komunikační prostředek. Díky němu se dozvídám víc o sobě, o nás, o světě, a najednou to všechno má smysl i pro ostatní. Což se děje, je-li zážitek z divadla určitým zážrakem, nečekaností, jež obohacuje, inspiruje, náhle přivádí k nadhledu, pokoře, naléhavému pocitu vzájemnosti, ale i rozdílnosti, která z nás činí pestrý neomezuující svobodný celek. Ale ne, že si člověk může nehorázně dělat, co se mu zachce. Mám rád Saint-Exupéryho a někdy si v divadle připadám, jako bych se pohyboval v jeho světě touhy, laskavosti a naděje v lepší svět. Také tvrdím, že kulturním člověkem je tvůrce, a také nemám rád lidi lenivého srdce. I to, o čem se nemůžeme přesvědčit, je pro nás důležité. Všechno souvisí s láskou.

Nic nelze bez opravdovosti a důvěry. Avšak při zkoušení se nebát chyb, jež často v tvorbě otevírají nové možnosti či poučení a jsou i jakýmsi vnitřním dialogem. Když hledáme, chceme si vyzkoušet různé souvislosti. Protože bez chyb to skutečně nejde. Člověk se prostě vždycky musí rozhodovat, jestli ano nebo ne, jestli tudy nebo jinudy. S vědomím, že ta rozcestí, která v životě máme každý před sebou, v sobě nesou určitá rizika. Nakonec může být chyba ponaučením, ale i rubem věci, na které jsme nemohli přijít. Takový pohled z druhé strany pak třeba přinese daleko větší díl pravdy, než jsme si předtím mysleli.

V každém je něco, co máme všichni absolutně společné a na čem bychom se mohli přirozeně domluvit, i kdyby to byla jen setinka z toho, co

nás všechny spojuje. Proto chci dělat divadlo tak, aby bylo součtem výpovědí všech, kteří se na díle podílejí.

Tvorba je povznesením, vyznáním, výzvou

Tvorba nikdy není nicotou a bezúčtostí. Je povznesením. Vyznáním. Výzvou. Blažeností. Asi tak, jak jsem se to snažil vyjádřit v inscenaci o Michelangelovi, který, když v jedné scéně jako by tesal své sochařské dílo do pramínku vody tekoucí z jednoho džbánku do druhého, s údivem k sobě pronesl: „Marnost?“ A tesal dál.

Přestože žijeme složitou dobu, divadlo má stále velkou šanci, že nová témata a nápady nevysychají, ba možná naopak. Připomněl jsem si, jak mě těší, že diváci se do divadel vrací, a dokonce působí jakoby nověji, radostněji a dychtivěji. Jak je znát, že divadlo přijímají pro sebe objeveněji, což i daleko více dávají najevo, jinak tleskají, i víc než dříve. Asi to souvisí i s tím, že přibývá další mladá divácká generace s docela větší živostí, a taky s tím, že cosi je ve vzduchu, co zatím nelze rozpoznat, ale vycítit už ano.

Moc bych si přál, aby Studio Ypsilon přivádělo dál na svět inscenace, kde by takto divák nacházel sebe samého, něco ze své životní zkušenosti i nastavení, a domů odcházel s radostným pocitem právě zažité vzájemnosti a pospolitosti. Existuje heslo: Máte rádi dobré konce? Zastavte se v Ypsilonce!

Text: Jan Schmid

Foto: Eva Kulová, Ladislav Postupa a Jiří Kotas

^
První inscenací Studia Ypsilon bylo na svou dobu šokující dvoudílné Encyklopedické heslo XX. století (1964, 1965), charakterizované jako metaforické divadlo faktu. Na snímku zleva Josef Fučík, Karel Novák, Zuzana Schmidová, Jan Schmid

Mám rád Saint-Exupéryho a někdy si v divadle připadám, jako bych se pohyboval v jeho světě touhy, laskavosti a naděje v lepší svět.

< Současná kmenová inscenace Spálená 16 v atraktivitě skutečně podívané rozkrývá překvapivou historii domu a ulice, kde Studio Ypsilon již tolik let sídlí